

มาตรฐาน CSR ที่เป็นสากล

CSR ตามมาตรฐานโลกเป็นอย่างไร มีขอบเขตแค่ไหน ปฏิบัติอย่างไร ดูได้ในบทนี้ จะได้ว่าวิสาหกิจที่มี CSR ที่แท้จริงดำเนินการอย่างไรจึงจะประสบความสำเร็จ ทั้งการส่งเสริม CSR และการดำเนินธุรกิจแบบ 'Win - Win'

มาตรฐาน ISO

CSR กำลังจะเป็นประเด็นอันเกี่ยวข้องกับมาตรฐานโลก ISO ในรหัส ISO 26000 ซึ่งเป็นมาตรฐานด้าน CSR โดยเฉพาะ อย่างไรก็ตาม มาตรฐานนี้ไม่ใช่มาตรฐานที่บังคับใช้ เช่น ISO 9001 (มาตรฐานระบบคุณภาพ) หรือ ISO 14000 (ระบบจัดการสิ่งแวดล้อม) แต่เป็นมาตรฐานที่ 'แนะนำ' ให้ใช้เป็นสำคัญ <1>

มาตรฐาน ISO 26000 จะประกาศใช้ในปลายปี 2553 ขณะนี้อยู่

ระหว่างการร่าง ก่อนที่จะสรุป ประกาศใช้ และเผยแพร่ต่อไป การที่ระบบ ISO ให้ความสำคัญแก่ CSR จนกำหนดมาตรฐานถึงเพียงนี้ แสดงว่า CSR เป็นประเด็นสำคัญในการประกอบธุรกิจ วิสาหกิจที่ไม่มีนโยบายและการดำเนินการด้าน CSR อย่างชัดเจนจะไม่ได้รับการยอมรับ หรือมีผู้ซื้อถือน้อยลง การมี CSR จึงเป็นประโยชน์โดยตรงต่อธุรกิจ และถือเป็นมาตรฐานที่ควรปฏิบัติ

UN Global Compact

UN Global Compact (www.unglobalcompact.org) เป็นกรอบที่วางโดยองค์การสหประชาชาติ <2> ให้วิสาหกิจดำเนินตามหลักการ 10 ประการที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน มาตรฐานแรงงาน สิ่งแวดล้อมและการไม่ยอมรับการโกงกิน-สินบน ในขณะนี้วิสาหกิจเข้าร่วมลงนามเป็นจำนวนมาก โดยถือเป็นกลุ่มที่มีผู้เข้าร่วมมากที่สุดในโลก โดยสามารถดำเนินไปในเชิง 'อาสาสมัคร' ใครจะทำก็ได้ ไม่ทำก็ได้ เพียงแต่ทำแล้วเป็นมงคลต่อชีวิตส่วนตัว ชีวิตธุรกิจ และทำให้เกิดประโยชน์ต่อวิสาหกิจเอง

ในส่วนของเครือข่าย UN Global Compact ขององค์การสหประชาชาตินั้น มุ่งส่งเสริมให้ภาคธุรกิจเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายนี้ โดยการมีกลไกการปรึกษาหารือในเชิงนโยบาย การขยายเครือข่ายในแต่ละประเทศ และการทำโครงการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ทั้งนี้มีองค์การสหประชาชาติคอยให้การสนับสนุน

วิสาหกิจใดที่ประสงค์จะเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของ UN Global Compact จะต้องสมัครตามระเบียบการที่กำหนด และเมื่อได้รับการตอบรับแล้ว จะต้องลงนามตกลงปฏิบัติตามหลักการ 10 ประการอย่างเคร่งครัด จัดทำรายงานความก้าวหน้ารายปี วิสาหกิจในเครือข่ายนี้มีสิทธิใช้เครื่องหมายของ the Global Compact ได้เพื่อเป็นเกียรติคุณต่อวิสาหกิจนั้น ตามเงื่อนไขที่กำหนด

หลัก 10 ประการ

วิสาหกิจที่เข้าร่วม UN Global Compact ต้องยึดถือหลัก 10 ประการ ซึ่งประกอบด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน มาตรฐานแรงงาน สิ่งแวดล้อม

และการไม่ร่วมมือกับการตัดสินบนหรือทุจริต ดังนี้:

ด้านสิทธิมนุษยชน

หลักข้อที่ 1: ธุรกิจควรสนับสนุน และเคารพการปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เป็นที่ยอมรับของนานาชาติ

หลักข้อที่ 2: ธุรกิจไม่พึงข้องแวะกับการกระทำ ที่ละเมิดต่อสิทธิมนุษยชน

ด้านมาตรฐานแรงงาน

หลักข้อที่ 3: ธุรกิจควรส่งเสริมและตระหนักถึงเสรีภาพในการรวมกลุ่มแรงงาน เช่น การตั้งสหภาพแรงงานของพนักงาน

หลักข้อที่ 4: ธุรกิจต้องร่วมขจัดการบังคับการใช้แรงงาน

หลักข้อที่ 5: ธุรกิจต้องร่วมขจัดการใช้แรงงานเด็ก

หลักข้อที่ 6: ธุรกิจต้องไม่กีดกันการจ้างงานและอาชีพ

ด้านสิ่งแวดล้อม

หลักข้อที่ 7: ธุรกิจควรสนับสนุนการดำเนินการ ปกป้องสิ่งแวดล้อม

หลักข้อที่ 8: ธุรกิจควรแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ต่อความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

หลักข้อที่ 9: ธุรกิจควรส่งเสริมและเผยแพร่เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ด้านการไม่ยอมรับการทุจริต

หลักข้อที่ 10: ธุรกิจควรดำเนินไป โดยปราศจากการฉ้อโกง ทุจริต และประพฤติมิชอบในทุกรูปแบบ รวมทั้งการบังคับ ทุจริต และการตัดสินบน ทั้งนี้อาจพิจารณาในกรณีภายในวิสาหกิจ และการให้สินบนอันเป็นการทุจริตในวงราชการ ก็เป็นสิ่งที่พึงหลีกเลี่ยง

การปฏิบัติให้ครบถ้วนหรือไม่ละเมิดตามหลักการข้างต้น จึงถือว่าวิสาหกิจนั้น ๆ มี CSR ดังนั้น CSR จึงไม่ใช่การไปทำบุญเอาหน้า หรือสัก

แต่ทำทีดูแลสิ่งแวดล้อม หรือเสียงไปทำดีทางอื่นในหน้าฉาก แต่หลังฉากกลับทุจริต ฉ้อฉล เอาเปรียบผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยไม่ละอายและไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย

ไม่ใช่การโฆษณาชวนเชื่อ

โดยที่ความคิดเรื่อง CSR ได้ถูก 'จุดพลุ' โดยประเทศตะวันตก จึงทำให้หลายคนตั้งข้อสังเกตว่า CSR อาจเป็นเพียง 'ลูกเล่น' หรือเครื่องมือในการกีดกันทางการค้า เช่นที่ประมธนาอำนาจบางประเทศ อ้างคำว่า 'สิทธิมนุษยชน' ในการรุกรานประเทศอื่น แต่ความจริง CSR เป็น 'ของจริง' ที่ยอมรับกันในสากลว่าทำแล้วได้ประโยชน์แก่ทุกฝ่ายโดยเฉพาะวิสาหกิจที่ดำเนินการ

และโดยมาตรฐานข้างต้น CSR ก็ไม่ใช่ 'ของเล่น' ใหม่สำหรับการทำกิจกรรมเพื่อสังคมแบบคุณหญิงคุณนาย ที่ไม่ก่อให้เกิดโอกาสที่เป็นชิ้นเป็นอันอะไรมากนัก แต่ให้น้ำหนักด้านการ 'สร้างภาพ' ให้คนที่ออกหน้า และ 'เอาหน้า' ได้ดีเท่านั้น

ที่สำคัญที่สุด ไม่ควรเบี่ยงเบน CSR เพราะตามมาตรฐานสากล CSR ชั้นพื้นฐานที่ขาดเสียมิได้ ก็คือระดับที่กำหนดตามกฎหมาย (Hard Laws) หากไม่ยอมถือเป็นการละเมิดและเป็นอาชญากรรม นอกจากนี้วิสาหกิจที่มี CSR ยังต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณหรือจริยธรรม ซึ่งถือเป็น 'ข้อกฎหมายอย่างอ่อน (Soft Laws) เป็นลำดับที่สอง ส่วนระดับที่ 3 คือระดับอาสาสมัคร เป็นสิ่งมีคุณค่าที่ควรดำเนินการ แต่ต้องดำเนินการตาม Hard Laws and Soft Laws อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

CSR กับการทำลายธุรกิจ

มีข้อน่าสังเกตอย่างหนึ่งคือ 'ผู้เชี่ยวชาญ' CSR ในปัจจุบัน มีหลายคนไม่รู้เรื่องจริง ไม่ได้ทำธุรกิจเลย แต่มาพูดถึง CSR อย่างเป็นคั่งเป็นแควในสหรัฐอเมริกา จึงมีการตั้งองค์กร CSR Watch <3> เพื่อมาตรวจสอบและพบเห็นว่าองค์กรพัฒนาเอกชน หรือ เอ็นจีโอ (NGO: Non-governmental Organization) ที่ชอบเคลื่อนไหวเรื่อง CSR เป็นกลุ่มที่เกลียดหรือต่อต้านธุรกิจ ไม่ได้มุ่งช่วยธุรกิจกับสังคม แต่เป็นกลุ่มที่หากินกับความจน และอาจ